

Forskningsetiske utfordringer ved internasjonalt samarbeid

administrative rutiner og forskningstøtte -

**Hvordan håndtere beslutninger knyttet til
internasjonalt samarbeid?**

Ann Camilla Krogh

Forsknings- og innovasjonsdirektør

Agenda

Vårt utgangspunkt – utviklingstrekk, strategi, forskningsetiske retningslinjer og veileder

Status ved UiA

Noen eksempler fra vurdering, og diskusjon rundt forskningsetikk og internasjonalt samarbeid

Hva jobber vi videre med?

Universitetet
i AgderMenu

Strategi 2021 → 2024

Visjon: **Samskaping for fremtidens kunnskap**

Verdier: **Åpenhet. Tillit. Faglighet. Respekt.**

Vår akademiske kultur

Akademisk frihet. Vi har kultur for vitenskapelig kvalitet, kreativitet, dristighet, kritisk tenkning og etisk refleksjon. Vi står opp for universitetenes og akademikerens uavhengighet.

Bærekraft. Vi bidrar til å nå FN's bærekraftsmål gjennom relevant, tverrfaglig og inkluderende forskning, utdanning og innovasjon. Vi er åpne mot verden og viser solidaritet.

Mangfold. Vårt kunnskapefelleskap kjennetegnes av likeverd og inkludering.

Samfunnsoppdraget - slik jobber vi

Samskaping av kunnskap skjer når studenter, ansatte og arbeids- og samfunnsliv gjensidig utfordrer hverandre. Vi skaper og tilgjengliggjør kunnskap og bidrar til nyskaping gjennom tett samarbeid og kritisk refleksjon for fremtidens samfunn. Samskapingen skjer regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Veileder om institusjonenes ansvar for FORSKNINGSETIKK

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Forskningrådet

Rapport nr. 01/2023

Retningslinjer og verktøy for ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Vårt utgangspunkt – utviklingstrekk og strategi

Ny geopolitisk situasjon

Strammere rammer

Tøffere konkurranse og de kloke hodene

Kunstig intelligens

UiA Universitetet i Agder

Menu ☰

Strategi 2021 → 2024

Visjon: **Samskaping for fremtidens kunnskap**
Verdier: **Åpenhet. Tillit. Faglighet. Respekt.**

Vår akademiske kultur

Akademisk frihet. Vi har kultur for vitenskapelig kvalitet, kreativitet, dristighet, kritisk tenkning og etisk refleksjon. Vi står opp for universitetenes og akademikerens uavhengighet.

Bærekraft. Vi bidrar til å nå FNs bærekraftsmål gjennom relevant, tverrfaglig og inkluderende forskning, utdanning og innovasjon. Vi er åpne mot verden og viser solidaritet.

Mangfold. Vårt kunnskapsfelleskap kjennetegnes av likeverd og inkludering.

Samfunnsoppdraget - slik jobber vi

Samskaping av kunnskap skjer når studenter, ansatte og arbeids- og samfunnsliv gjensidig utfordrer hverandre. Vi skaper og tilgjengeliggjør kunnskap og bidrar til nyskaping gjennom tett samarbeid og kritisk refleksjon for fremtidens samfunn. Samskapingen skjer regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Vårt utgangspunkt – forskningsetiske retningslinjer

Forskningsetikk

< Forskning

Som forsker på UiA har du ansvar for å kjenne og følge anerkjente forskningsetiske normer og retningslinjer, både innen ditt fag og generelle retningslinjer på Universitetet. UiAs forskning skal være preget fire grunnverdier:

Åpenhet

Åpenhet er det beste forebyggende middel mot uredelighet i forskning. Derfor skal ingen bevisst holde skjult for andre noen sider ved sin forskningsvirksomhet, utenom de tilfellene hvor det er gode og allment aksepterte grunner for konfidensialitet.

Tillit

Forskning er, som all mellommenneskelig samhandling, basert på tillit. Enhver må kunne stole på sine medarbeidere og overordnede.

Ansvar

All forskning medfører et ansvar for at den kunnskapen man får tilgang til ikke misbrukes, og at den kommer samfunnet til gode.

Respekt

Alle som er involvert i og berørt av forskningsarbeid, har krav på respekt fra andre. Enhver ansatt skal ha respekt for sine kollegers forskningsarbeid, både innen eget fagområde og på

Forskningsetikk ved UiA

- [Universitetets forskningsetiske utvalg](#)
- [Retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer](#)
- [De Nasjonale forskningsetiske komiteene](#)
- [Generelle forskningsetiske retningslinjer](#)
- [Granskingsutvalget](#)
- [Veileder om institusjoners ansvar for forskningsetisk arbeid](#)

Fabian von Harling

Veileder om institusjonenes ansvar for FORSKNINGSETIKK

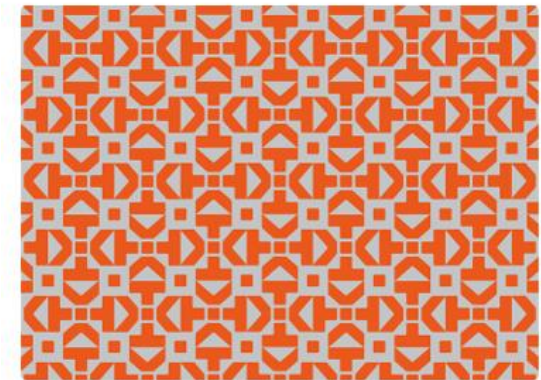
De nasjonale forskningsetiske komiteene

Eksempel

Henvendelse fra en kinesisk ph.d-student innenfor humaniora, ansatt ved et universitet i sørvest-Kina, om mulighet for forskningsopphold ved UiA i en periode på 6-12 måneder.

Ph.d.-studenten vil søke finansiering/stipend fra China Scholarship Council for oppholdet.

Instituttleder sender henvendelse til institusjonsnivået på UiA med spørsmål om UiAs policy vedr. slike henvendelser og spørsmål om råd.

Hvordan ble saken løst? Råd til institutt og fagmiljø

- Samlet relevant kompetanse – ga råd blant annet basert på de nasjonale retningslinjene for ansvarlig internasjonalt samarbeid, og [særlig punktet om gjesteforskere](#).
- Fagområdet ble ikke vurdert som sensitivt (ref. eksportkontroll)
- Vurdert som ikke sikkerhetsmessig problematisk
- Bedt fagmiljøet om å melde inn kandidatens ankomst dersom oppholdet finner sted.
- Veiledning og oppfølging

Invitasjon og ivaretagelse av gjesteforskere

Hva bør man tenke på når man rekrutterer gjesteforskere og gjesteforelesere?

Sist oppdatert : 28. oktober 2023

På denne siden

- > Hva bør man tenke på når man rekrutterer gjesteforskere og gjesteforelesere?
- > Hvilke vurderinger bør institusjonens ledelse og administrasjon gjøre?

Her gjelder de samme råd som for rekruttering og ivaretagelse av ansatte, så langt de passer. Varighet av opphold, og behov for tilgang til fysiske infrastruktur som laboratorier, utstyr, data og annet personell, er momenter som bør vurderes når man eventuelt forenkler

@Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Erfaringer og status så langt

- Veiledere og etablerte retningslinjer for håndtering fungerer godt som et rammeverk
- UiA har tilgjengelig fagpersoner som kan bidra i dialog og diskusjoner
- UiA har et veldrevet Forskningsetisk utvalg, med ansvar for behandling av uredelighetssaker.
- Forskningslederopplæring (sammen med instituttledere) hvor tematikken er på agendaen
- Forskningsetikk er fremhevet i den nylig reviderte ph.d.-avtalen (UiA).
- Etablert ph.d. veilederutviklingskurs (VUK)
- **Opplæringskurs for nye ph.d.-kandidater.**

Kartlegging av opplæring

- Ønske om å styrke opplæring i forskningsetikk på UiA
- Februar (2024) - sendt en spørreundersøkelse om forskningsetikk til ph.d.- kandidater.
- Resultatet av undersøkelsen er akkurat klar. 151 kandidater som fullførte hele undersøkelsen – mange av disse er internasjonale.

Forskningsetikkloven

§ 5. Krav til forskningsinstitusjoner

Institusjonen har ansvaret for:

- a. nødvendig opplæring av kandidater og ansatte i anerkjente forskningsetiske normer.

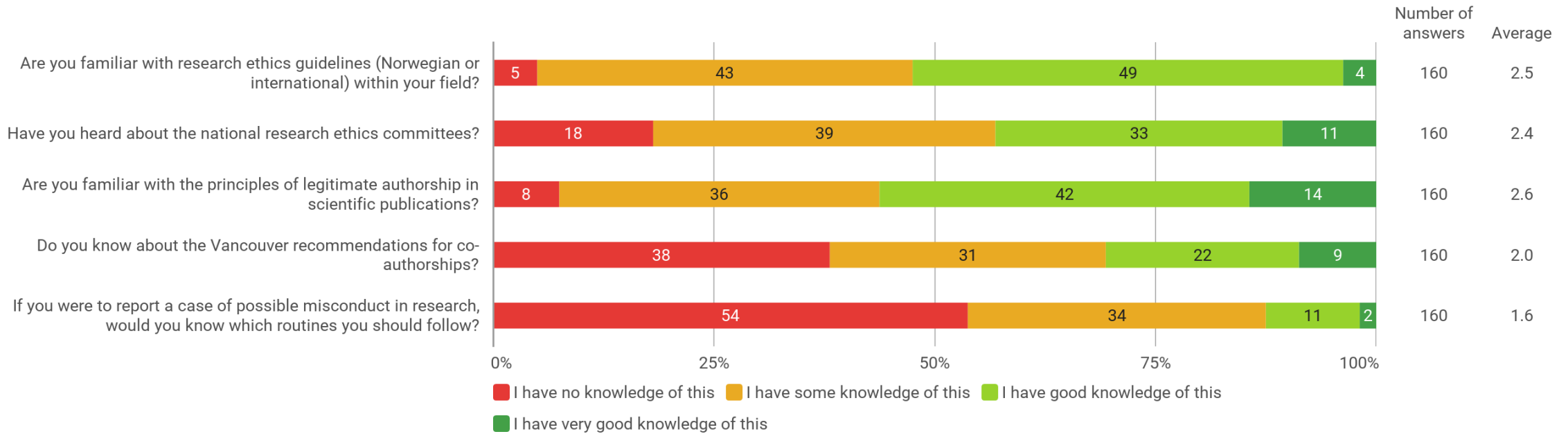

Dette ble de de spurt om – i grove trekk

- Har du tidligere hatt opplæring innen forskningsetikk
  - I løpet av phd-perioden?
  - Hvor hadde du den og hvem ga den?
- Var den tilfredsstillende?
  - Hva var det som eventuelt ikke var tilfredsstillende?
- Hvilken kunnskap har du om forskningsetikk?
- Har du følt på krysspress eller annet press som har gått på bekostning av forskningsetiske normer?
- +++

Noen resultater – generell kunnskap om forskningsetikk

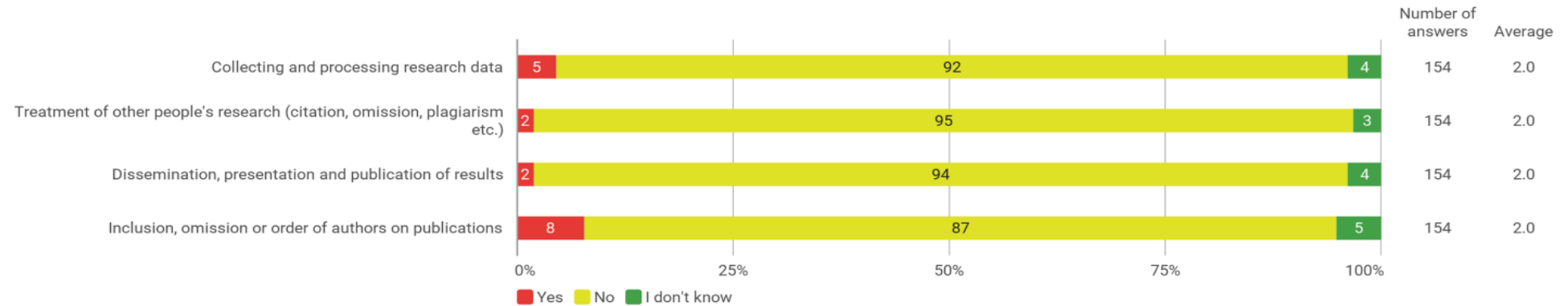
8. Statements about your knowledge of research ethics

I was thrown into the deep end. My supervisor told me about Sikt and helped me immensely, but overall I wish there had been a course on ethics, particularly ethics within norwegian institutions, to help us navigate the system. Sikt as a system was good, but i wish there had been a bit more of hand-holding along the way.

Noen resultater – opplevde hendelser

9. During your period as a PhD candidate at UiA, have you felt pressure to do something you believe is ethically questionable or wrong, in connection with

Hva vil vi jobbe videre med?

- Styrke opplæringen i og bevisstheten om forskningsetikk blant ph.d.-kandidater.
- Styrke opplæring av veiledere (bachelor, master og ph.d.).
- Øke kapasiteten på veilederopplæringen (ph.d)
- Styrke forskningsetisk kompetanse og kapasitet i administrasjon (samle kompetansen)
- Få bedre oversikt i hvordan det arbeides med forskningsetikk i ulike forskningsmiljø
- Utvikle arenaer for gode diskusjoner og dialog
- Utvikle forsknings- og innovasjonsledelse på alle nivå

Refleksjoner til dialog

- Hvilke modeller trenger vi fremover for å kunne håndtere stadig flere og komplekse problemstillinger?
- Hvor mye skal institusjonaliseres – og hvor mye skal vektlegge/tillegges fagmiljøers særegenheter?
  - NUPI rapport 2022:19*
61 % av forskerne svarer at de i stor eller svært stor grad er fornøyd med egen håndtering av etiske og sikkerhetsrelaterte utfordringer.
- Hvordan unngå å miste det forskningsetiske perspektivet – når det geopolitiske bildet blir mer krevende fremover (eksportkontroll, personsikkerhet osv.)

Takk for oppmerksomheten